

11.11.2025

KELA/11808/2025

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi HE 111/2025 vp.

Kela on tuottanut laskelmia reseptilääkkeiden taksamuutosten vaikutuksista sairausvakuutukselle. Kelan laskelmien perusteella ehdotettu taksamuutos vähentäisi lääkemen-
kustannuksia 34–38 miljoonaa euroa vuodessa ja pienentäisi sairausvakuutuksen
korvausmenoja 28–31 miljoonaa euroa vuodessa. Lääkkeiden käyttäjien saama
hyöty olisi ehdotetussa taksamallissa lähes kuusi miljoonaa euroa.

Simuloinnit perustuvat Kelan lääkekorvausjärjestelmän staattiseen mikrosimulointi-
menetelmään. Simuloinnissa on käytetty 20 %:n satunnaisotosta, joka on poimittu
vuoden 2024 korvattuja ostoja sisältävästä Kelan Sairausvakuutuksesta korvattavat
lääketoimitukset -aineistosta. Alle alkuomavastuun jääneet ostot lasketaan siinä mu-
kaan. Vaikutusarviot on ekstrapoloitu koko väestön tasolle. Laskelmat perustuvat
vuoden 2024 voimassa olevaan lääkekorvausjärjestelmään, mutta niissä on huomi-
oitu uusi taksaluokitus sekä 70 euron alkuomavastuu ja lääkkeiden 14 %:n arvonli-
sävero. Eri vuosien aineistoa on muokattu siten, että taksan, vuosiomavastuun ja kat-
torajan osalta tiedot on yhtenäistetty vertailua varten. Rahan arvon muutosta ei kui-
tenkaan ole huomioitu mallissa. Malli ei myöskään huomioi lääkkeiden ostokäyttäyty-
misessä, määräämiskäytännöissä tai lääkemarkkinassa tapahtuvia muutoksia.

Kelan käsityksen mukaan ehdotettu poikkeavia lääketoimituksia koskeva lainsää-
däntö selkeyttää apteekkien toimintaa tilanteessa, jossa lääkevalmisteissa on valta-
kunnallinen saatavuushäiriö tai se on poistunut markkinoilta. Lisäksi lääkemääräyk-
sessä olevan ilmeisen virheen korjaamista koskeva muutosehdotus lakiin sähköi-
sestä lääkemääräyksestä sujuvoittaa apteekkien ja terveydenhuollon toimintaa.

Kelan arvion mukaan ehdotetuilla apteekkitoiminnan sujuvoittamista koskevilla lain-
muutoksilla ei ole todennäköisesti merkittävää vaikutusta sairausvakuutuskuluihin.
Lääkkeen vaihtaminen ehdotuksen mukaisesti farmaseuttista harkintaa käyttäen tai
reseptissä olevan ilmeisen virheen korjaaminen voi joissakin yksittäisistä tilanteissa
johtaa reseptillä määrättyä lääkettä kalliimman lääkkeen toimittamiseen. Toisaalta
joissakin tällaisissa tilanteissa voidaan päätyä toimittamaan reseptillä määrättyä lää-
kettä halvempi valmiste. Vaikka sairausvakuutuskustannusten lisääntyminen ehdotet-
tujen lainsäädäntömuutosten myötä ei ole todennäköistä, on olemassa jonkinlainen
riski sairausvakuutuskulujen kasvulle, jos apteekkien varastohallinta heikkenee jous-
tavoittavan lainsäädännön mahdollistaessa lääkevaihdot apteekin varastossa oleviin
reseptillä määrättyä lääkettä kalliimpiin lääkkeisiin.

Ehdotetussa lääkeasetuksen 11 §:ssä on määritelty rajattu itsehoitolääkevalikoima
ATC-koodeittain. Makrogolin yhdistelmävalmisteiden osalta ATC-koodin lisäksi ehdo-
tuksessa on seuraava rajaus: A06AD65 makrogoli, yhdistelmävalmisteet, pois lukien

suolen tyhjennykseen tai tähystyksiin käytetyt valmisteet. Rajattuun itsehoitolääkevalikoimaan kuuluvien valmisteiden myynti poistetaan apteekkiveron perusteesta 1.1.2026 alkaen.

Kela on tiedustellut Suomen Apteekkariliitolta, Helsingin Yliopiston Apteekilta ja apteekkijärjestelmätoimittajilta, onko makrogolin yhdistelmävalmisteiden myynti mahdollista erotella ehdotetun rajauksen mukaisesti apteekkien kirjanpidossa. Helsingin Yliopiston Apteekki totesi Kelalle, että makrogolin yhdistelmävalmisteille lisätty rajausta on hyvin ongelmallinen, koska se estää rajatun itsehoitolääkevalikoiman ohjelmallisen erottamisen. Koko valmisteryhmää joudutaan ylläpitämään manuaalisesti ja valmiste-kohtaisesti. Tämän tyyppinen manuaalinen työ altistaa virheille, jotka olisivat vältettävissä, jos tieto voitaisiin tuottaa ohjelmallisesti ATC-koodin ja itsehoitolääkevalikoiman perusteella. Kelan näkemyksen mukaan asetus tulisi säätää siten, että valmisteryhmät voidaan erottaa ATC-koodien ja itsehoitolääkevalikoiman avulla ilman manuaalista työtä. Muut lääkeasetuksen 11 §:ssä säädettävän rajatun itsehoitolääkevalikoiman valmisteet on mahdollista erottaa ohjelmallisesti ATC-koodin ja itsehoitolääkevalikoiman perusteella.

Muilta osin Kelalla ei ole lausuttavaa asiassa.

Lisätietoja

Vilja Juvonen
Juristi

Mia Helle

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikön päällikkö

Reija Jääskeläinen

Osaamiskeskuksen päällikkö